

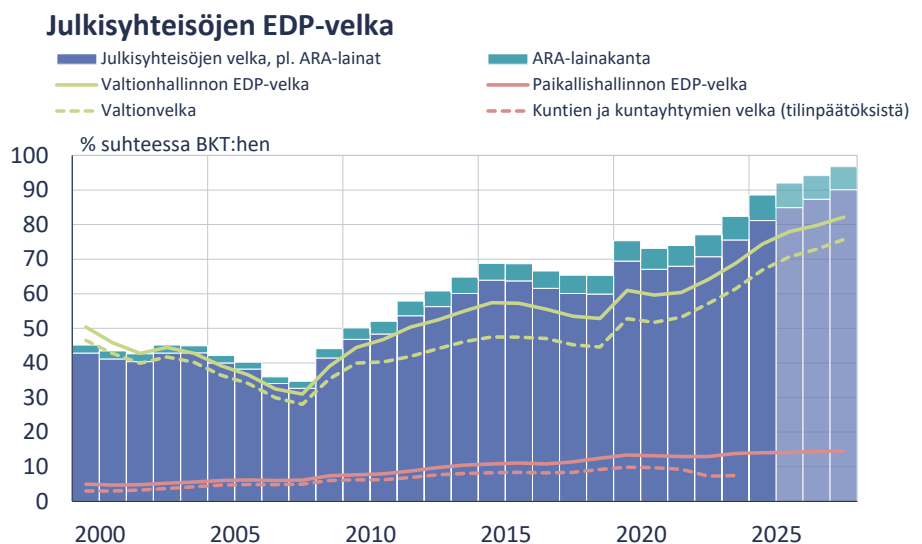

Suomen Pankin asiantuntijalausunto asiaan HE 87/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta

1 Valtionvelka kasvanut nopeasti

Suomen julkisyhteisöjen EDP-velka¹ on kasvanut niin finanssikriisin kuin koronapandemian jälkeen (kuvio 1). Kehityksen pääasiallinen syy on ollut valtionvelan kasvu. Valtionvelka oli joulukuun 2025 lopussa 187,7 mrd. euroa eli 66,7 % suhteessa BKT:hen. Valtionhallinnon EDP-velka oli vuoden 2025 lopussa 208,7 mrd. euroa (74,4 %/BKT). Koko julkinen EDP-velka oli samaan aikaan 248 mrd. euroa (88,5 %/BKT).

Kuvio 1

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiokonttori, Kuntaliitto ja Suomen Pankki.

© Suomen Pankki, 25.5.2026, 48104@Velka_ARA (2)

Valtionvelan kasvu on jatkumassa nopeana. Huhtikuun 2026 lopussa valtionvelka oli 196,6 mrd. euroa, ja valtiovarainministeriö ennustaa sen olevan 69,4 % suhteessa BKT:hen vuoden loppuun mennessä.

¹ EDP-velka eroaa käsitteellisesti valtion osalta Valtiokonttorin julkaisemasta valtionvelasta. Valtion EDP-velkaan luetaan mukaan valtionvelan lisäksi väliaikaisen rahoitusvakaussäilyneen ERVV:n myöntämät lainat avunsaajamaille, johdannaisso-
pimuksiin liittyvät saadut käteisvakuustalletukset, ydinjätehuoltorahaston pääoma, valtion elinkaarihankkeiden investoin-
neista syntyneet velat, kierrossa olevat kolikot ja EU-komission talletukset. Valtion- ja paikallishallinnon EDP-velkaan sisäl-
tyy nykyään myös ARA-korkotukilainat. (Lähde: Tilastokeskus.)

Velan kasvua ylläpitää suuri valtiontalouden perusalijäämä sekä kasvavat velan korkomenot. Puolustusmenojen kasvu erityisesti hävittäjähankintojen vuoksi on vaikuttanut velkaan jo vuodesta 2022, mutta vasta hävittäjien luovutusten myötä menot kirjataan julkisiksi investoinneiksi kansantalouden tilinpidon mukaiseen alijäämään. Puolustusmenot ovat vuonna 2026 siksi 1,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen suuremmat kuin vuonna 2021. Perusalijäämää ovat kasvattaneet myös lisääntyneet sote-menot palveluiden tarpeen ja kustannustason kasvun vuoksi.

Julkisen velan kasvun ja viime vuosien korkotason nousun vuoksi velan korkomenot ovat kasvaneet nopeasti. Vuonna 2021 valtionvelan korkokulut suhteessa BKT:hen olivat 0,5 %, mutta tänä vuonna ne yltsänevät jo 1,3 prosenttiin. Vuonna 2028 korkomenojen ennustetaan olevan jo 1,8 %/BKT.

2 Julkisen velan kestävyys

Suomen julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysvaje on jo pitkään tunnistettu ongelma. Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön supistuminen ilman maahanmuuttoa johtaa eläke-, hoito- ja hoivamenojen jatkuvaan kasvuun tulevana vuosikymmeninä. Ilman rakenteellisia pitkän aikavälin kasvua vahvistavia tuloksellisia toimia menojen kasvun tasapainottamiseksi verotusta pitäisi kiristää merkittävästi. Vaikka eläkejärjestelmään ja sosiaali- ja terveydenhuoltoon on tehty rakenteellisia uudistuksia, ne eivät riitä korjaamaan pitkän aikavälin kestävyysongelmaa. EU-komission velkakestävyysarvion² mukaan Suomen pitkän aikavälin kestävyysriski on EU:n keskitasoa.

Suomen julkinen velka kasvaa ennusteiden mukaan jo keskipitkällä 10–15 vuoden aikavälillä yli 100 prosenttiin suhteessa BKT:hen, ellei korjaavia toimia tehdä. EU:n nykyinen finanssipolitiikan säännöstö tähtää julkisen velan kestävyden varmistamiseen ohjaamalla jäsenmaita liiallisen, yli 60 prosentin velkasuhteen alenamiseen keskipitkällä aikavälillä. Tätä tarkoitusta varten jäsenmaille laaditaan velkakestävyysanalyysin perusteella nettomenosääntö, jota noudattamalla velkasuhde taittuu tai jatkaa pienentyvällä uralla. Koska Suomi on liiallisen alijäämän menettelyssä, meitä sitoo aiempaa tiukempi korjaava nettomenopolku. Tätä tosin lieventää aiemmin myönnetty kansallinen poikkeus puolustusmenojen kasvattamiseksi. EU-komission velkakestävyysanalyysin perusteella Suomen kestävyysriski keskipitkällä aikavälillä on suuri yhdessä 11 muun EU-maan kanssa.

Lyhyen aikavälin velkakestävyysriskiä arvioidaan seuraavan kahden vuoden bruttorahoitustarpeella, millä tarkoitetaan sekä alijäämän että erääntyvän velan rahoittamiseen tarvittavaa euromäärää suhteutettuna BKT:hen. EU-komission mukaan bruttorahoitustarve on suuri (lähellä tai suurempi kuin 20 %/BKT) Suomessa

² Euroopan komissio (2026): Debt Sustainability Monitor 2025, European Economy, Institutional Paper 332.

sekä Belgiassa, Italiassa ja Ranskassa vuosina 2026–2027. Suuri bruttorahoitus-tarve altistaa riskeille rahoituksen saatavuuden ja hinnan osalta erityisesti, jos rahoitusmarkkinoilla esiintyisi laajempia häiriöitä.

Toistaiseksi Suomen luottoluokitukset ovat toiseksi tai kolmanneksi korkeimmalla tasolla, ja Suomen valtionlainojen riskilisä Saksaan verrattuna on pysynyt maltillisena. Luottoluokitusten suunta on ollut negatiivinen, ja luokitusten mahdolliset heikennykset saattaisivat kasvattaa riskilisää. Suomen riskiä kasvattaa myös verrattain suuret ehdolliset vastuut, joista merkittävä osa liittyy vientirahoitukseen.

3 Lainanottovaltuutta syytä korottaa

Rahoituksen hankinnan riittävä liikkumavara voi lieventää valtionvelkaan liittyviä lyhyen aikavälin riskejä. Valtion lainanottovaltuuden rajan lähestyminen voisi lisätä epävarmuutta sekä hankaloittaa lainanoton sujuvuutta ja jatkuvuutta. Siksi lainanottovaltuuden korotus on perusteltua. Riittävä liikkumavara suhteessa tulevaan velkaantumiskäytännön on myös tarpeellinen, vaikka velkaantumiskehitys on syytä pyrkiä taittamaan keskipitkällä aikavälillä. Lainanottovaltuuden ehdotettu korotus riittäisi nykyennusteiden valossa ainakin vuoteen 2030 saakka.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän aiempien osto-ohjelmien vuoksi eurojärjestelmän hallussa on edelleen runsaasti julkisen sektorin velkakirjoja, jotka on tarkoitus pitää niiden juoksuajan loppuun saakka. Uuden ja erääntyvän velan rahoituksen hankinta nojaa kuitenkin yksinomaan rahoitusmarkkinoihin. Julkisen velan kasvu euroalueella, EU:ssa ja globaalisti luo hiljalleen painetta rahoituksen hintaan ja saatavuuteen. Samalla rahoituksen hankinnassa on syytä olla riittävästi liikkumavaraa myös lyhyt- ja pitkäaikaisen rahoituksen suhteen.